І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 227. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го ЛИСТОПАДА 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUSEDAY, NOVEMBER 25, 1958 No. 227. VOL LXV

УРЯД ПЛЯНУЄ ЗМЕНШЕННЯ БЮДЖЕТУ

Огеста, Джордія. — 22-го листопада секретар Білого Дому Джеймс С. Ґаґерті повідомив журналістів, що президент Айзенгавер ще в четвер 20-го листопада видав інструкції провідникам департаментів і головам урядових аґенцій, щоб якнайбільше зменшили пляновані видатки для своїх аґенцій на фінансовий рік 1960, який починається 1-го липня 1959 року. В цьому меморандумі, висланому ще перед виїздом на відпочинок, Президент заявив, що не можна зменшувати тільки видатків на оборону, якщо б це зменшення „загрожувало безпеці ЗДА". Секретар Ґаґерті сказав, що в перших днях цього тижня поїде до Огести на конференцію з Президентом секретар оборони Ніл МекЕлрой, з яким, правдоподібно, поїде і директор бюджету Моріс Ф. Стенс. Бюджетове бюро мало поробити „основні зменшення в бюджетових окремих аґенцій", яких ще досі не було. Департамент оборони дістав рекомендацію, щоб поробив ощадності в своїх видатках. Оборонний бюджет є найбільшим федеральним видатком, бо річно на нього видається коло 40 більйонів долярів на оборону країни, а цілий федеральний бюджет цього року має винести приблизно аж 79,200,000,000 долярів. І департамент оборони і Білий Дім не можуть поки що визначити висоти оборонного бюджету на фінансовий рік 1960, бо не є ясна політична ситуація в світі, яка починає загострюватися з огляду на становище СССР в справі Берліну та в совєтській зоні Німеччини. Ніхто не може оцінити, скільки зможе коштувати повітряний коридор до Берліну, якщо б знову треба було доставляти до давнішої німецької столиці харчі повітряним шляхом. МекЕлрой і директор бюджету Стенс мають відбути цілий ряд конференцій із Президентом в справі оборонного бюджету, і тому ще довший час не буде відомо, який федеральний бюджет запропонує уряд на рік 1960-ий. Сам Президент заявив на єдиній після виборів пресовій конференції, що його головним завданням під час дворічного урядування буде дбати про те, щоб не збільшувати федеральних видатків. Президент говорив на тій пресовій конференції про те, що державна скарбниця мусить сплачувати державні бонди, платність яких зближається, і що вона мусить дбати й про те, щоб знайти 12 більйонів долярів на той дефіцит, який є передбачений у фінансовому році, що кінчається 30-го червня 1959. Державна скарбниця мусить тепер, при кінці року, позичати гроші, бо впливи з податків є дуже малі, а федеральні видатки постійно однакові. Після цієї Президентової пресової конференції обидва провідники демократів в Конґресі, сенатор Линдон Б. Джансон і спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн заявили, що будуть співпрацювати з Президентом і будуть вести розважливу фіскальну політику. Ґаґерті заявив, що ще не може сказати, чи Президент думає предложити збалансований бюджет на 1960 рік. Ґаґерті казав, що не може точно подати, наскільки бюджетове бюро позменшувало видатки окремим урядовим аґенціям, бо ці справи ще є пливкі, не вирішені остаточно.

Страйк загрожує припинити рух половини летунських ліній

Ню Йорк. — В перших днях цього тижня шириться „епідемія" страйку на пасажирських летунських лініях, і вже у вівторок 25-го листопада може бути нечинна більше як половина ліній в цій країні. Вже страйкують Транс Ворлд Ейрланс і Вест Ковст Ейр Лайнс, а у вівторок Америкен Ейрлайнс. В одній лінії страйкують пілоти, в іншій механіки й інженери, а ще в іншій покоївки (стюардеси). Федеральні посередники заявляють, що використані всі засоби, які могли б були не допустити до страйків. Єдиною потіхою в цій страйковій ситуації є це, що почала працю Централь-на летунська лінія, яка була нечинна впродовж 37 днів, бо страйкували ті робітники, які на летовищах обслуговують літаки.

Демократичні провідники відзначили 90-літній ювілей кол. віце-през. Ґарнера

Ювальде, Тексас. — Найстарший демократичний політик колишній дворазовий віце-президент під час президентури Ф. Д. Рузвелта 90-річний Джан Ненсі Гарнер 22-го листопада гостив в себе колишнього президента Гаррі С. Трумана, провідника демократичної більшости в Сенаті сенатора Линдона Б. Джансона і спікера Палати Репрезентантів Сема Рейбирна, які прибули до нього з побажанням з нагоди чергових народин. Губернатор стейту Прайс Деніел оголосив день 22-го листопада „Днем Ґарнера" в цілому стейті. Гарнер сказав, що не має слів, як має дякувати за таку пошану, але „нарід Тексасу, знає, як колишній віце-президент любить кожного в стейті". Гарнер казав, що не мав в серці своєму до нікого ненависти. Гостей приймав найстарший син Ґарнера, який вже має внуків. Труман в 1948 році обіцяв Гарнерові прибути до нього через 10 років, і дотримав слова.

В АМЕРИЦІ

● **З 75,000 американців,** які минулого року померли від пістряка, поважне число осіб лікувалося у всяких знахорів та шарлатанів, які обіцяли привернути їм повне здоров'я, — ствердив Комітет для Поборювання Пістряка. Цей комітет видав книжку під назвою „Бережіться знахорів в модерному одязі", в якій остерігає людей проти тих несумлінних „докторів", які обманом здирають гроші від нещасливців.

● **Голова поборової комісії ЗДА** генерал-поручник Луїс Б. Герші заявив, що в новому Конґресі треба буде продовжити на чотири роки закон про примусову військову службу. Важність цього закону кінчається 30-го червня 1959 року. Генерал Герші сказав, що хоч число покликуваних до війська осіб зменшено, конче треба закону про примусову військову службу.

● **Кінопродуцент Джордж Стівенс** кермуватиме накручуванням фільму з життя Ісуса Христа, сценарій якого написано за відомим твором Фултона Аверслера „Найважливіша подія світу". („Ди ґрейтест сторі евер толд"). Це буде перший великий фільм з життя Ісуса Христа після відомого фільму Сесіля Де Мілля „Цар Царів" із 1927-го року.

● **21-го листопада** п'ятеро дітей від 9-ох місяців до 4-ох років згинуло під час пожежі в Брукліні, коли їхня мати вийшла до крамниці. Очевидно, пожежу спричинили самі діти. Дім, який упав жертвою вогню, мав бути опорожнений до кінця грудня ц. р., бо він не відповідав мешканевим умовам міського уряду.

● **В Ню Йорку** заарештовано американського громадянина ірляндського походження Генрі Баррета за те, який купував і переховував зброю для підпільної „Ірляндської Республіканської Армії". Адвокат заарештованого домагається його звільнення від вини і кари, бо це „не є злочином допомогати людям, які борються за волю".

ЗУСТРІЧ НІКСОНА З РОКЕФЕЛЛЕРОМ

Новообраний губернатор Ню Йорку Нелсон А. Рокефеллер відбув у Вашинґтоні зустріч з віце-президентом ЗДА Ричардом М. Ніксоном. Темою розмови мала бути справа Республіканської партії і президентських виборів в 1960 р.

Ніксон і Рокефеллер плянують реорганізацію Республіканської партії

Вашинґтон. 22-го листопада нововибраний нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер конферував із віце-президентом Ричардом М. Ніксоном в справі реорганізації Республіканської партії. Рокефеллер з успіхом знову заперечив, що він буде конкурентом Ніксона як кандидат на президента ЗДА. Рокефеллер хвалив Ніксона за допомогу і співпрацю і сказав, що вони обидва погодилися в тому, що їхню партію треба переорганізувати та приготувати для неї здібних людей, які могли б бути партійними провідниками. Рокефеллер повторив свою давнішу заяву, що хоче „працювати як губернатор Ню Йорку, і то працювати важко, як лише зможе".

СТВОРЕНО ГОСПОДАРСЬКУ РАДУ ПРИ УККА

Ню Йойк. — На установчих зборах, що відбулись з ініціятиви Українського Конґресового Комітету та були скликані і підготовані його Господарською Комісією, створено тут минулої суботи, 22-го листопада Господарську Раду при УКК, що матиме за завдання допомогати в багатобічному розвитку і розбудові господарського життя американських українців. Зборами, що відбулись в одній із заль місцевого Українського Народного Дому та в якій взяло участь 50 представників різних господарських та громадських установ і підприємств, проводила обрана президія в складі: Йосип Лисогір, Ярослав Пастушенко, Степан Спринський, Іван Шепарович і д-р Микола Ценко. Було дві основні доповіді: проф. Лева Добрянського, голови УККомітету та професора економії з Джорджтавнському університеті у Вашинґтоні, який говорив про загальне положення та розвиток господарства і добробуту в країні, та д-ра М. Рибака, який доповідав про можливості зорганізованої допомоги в розвитку господарського життя американських українців. Після дебат над цими довідями та ширшого обговорення проєкту правильника нової організації, що його реферував дир. Іван Поритко, першу Господарську Раду, що мала б діяти автоматично в рямках УКК, подібно, як Шкільна Рада, обрано в такому (поазбучному) складі: Петро Бакович, Юрій Волинець, Йосип Лисогір, Олекса Мельниченко, Ярослав Падох, Ярослав Пастушенко, Іван Поритко, Володимир Пушкар, Роман Раковський, Юрій Рибак, Степан Спринський, Платон Стасюк, Василь Титанич, Микола Ценко, Іван Шепарович. Після нарад відбулася спільна вечера, яку відкрила коротким словом в імені Господарської Комісії УКК п-ні Катерина Пелешок. Благословив вечерю всч. о. Севастіян Сабол з церкви св. Юра, який опісля забрав ще коротке слово. Крім згаданих, промовляли: п. Йосип Лисогір, що виконував функцію товстмастра, та пп. Олекса Лис, Василь Титанич, Володимир Джус, Ол. Соколишин, п. Стадницький, Вол. Душник, Д. Галичин та на закінчення Ст. Спринський, який очолював Господарську Комісію УКК та був головним організатором установчих зборів, на яких створено Господарську Раду. Вечеру закінчено молитвою.

Святом Покрови — Святом Зброї відзначено в Ню Йорку 16-ту річницю постання УПА

Ню Йорк. — Товариство бувших вояків УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки, перший Відділ у Ню Йорку, відзначило шістнадцяту річницю постання Української Повстанської Армії урочистою академією, що відбулася в неділю 23-го листопада у великій залі Джуньйор Гай Скул у Ню Йорку. Відкрив Академію коротким словом член Управи Товариства б. вояків УПА п. Петро Шкафаровський і після відіграння бандуристом В. Юркевичем двох повстанських пісень „Чого плачеш, Україно" і „Шугай-повстанська", про збройні традиції України говорив ред. Богдан Кравців. На дальшу мистецьку програму Академії склалися виступи: гра на фортепіяні п-ни Дарії Якимів (композиції Шумана і Косенка), скрипкове сольо Юрія Шугана (композиції Бруха і Фоменка) — обидві точки при фортепіяновому супроводі проф. Євгенії Чапельської, виступ скрипкового Квартету Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, у складі: М. Захарченко, Ю. Шуган, В. Кекіш і С. Маличівська при фортепіяновому супроводі молодої студентки УМІ Марії Цісик, збірна деклямація віршу М. Боєслава „Хай путь спасенна вам свята" у виконанні юначок СУМА з осередку Ню Йорк В. Глухої, І. Новосад та І. Стадник. Завершив Академію виступ жіночого хору „Боян" під диригентурою проф. Івана Недільського, що відспівав три пісні УПА „наша сотня", пісню Куреня „Гайдамаки" і в'язанку пісень УПА „Розпрощався стрілець" — всі скомпоновані проф. І. Недільським. На закінчення хор разом із залею відспівав пісню „Не пора".

У Франції у виборах знову програли комуністи

Париж. — В неділю 23 ц. м. відбулась у Франції перша половина парляментарних виборів за новою конституцією і виборчою ординацією. Тільки 34 кандидати дістали абсолютну більшість голосів у своїх округах і стали послами 465-членного парляменту. Доля решти вирішиться в найближчу неділю у тісніших виборах. Однак вже за недільними виборами виявились деякі характеристичні риси. На першому їх місці стоїть знову дошкульна поразка комуністів, які вправді зібрали на свої листи на терені цілої Франції ще поверх 2½ мільйона голосів, проте відсотково дістали тільки 17.53% голосів у порівнянні з 25.38%, отримавших у 1956 році. Велику прогру зазнала сильна за 4-ї французької Республіки Радикальна центро - ліва партія. Програв також особисто її лідер і найзавзятіший противник реформ, що їх переводить де Ґоль, кол. прем'єр П'єр Мендес-Франс. Зате, поміж вибраними, є колишні прем'єри Пфлімлен, Шушан і Піней. Загально вважають, що найближчий французький парлямент буде „правий", із сильною правою групою деґоллістів, прихильників непоступливої і „твердої" політики супроти Альжиру. Це вважають за поганий наслідок такого „поправіння" парляменту — поруч із добрим наслідком, яким буде стабільність нового уряду.

Прем'єр Шарль де Ґоль

ВІДБУВСЯ 7-ий З'ЇЗД СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

В днях 22-23 листопада відбувся в Ню Йорку в Домі Організацій Визвольного Фронту при 315 Іст 10 вулиця Сьомий З'їзд Спілки Української Молоді Америки. У З'їзді взяли участь делеґати всіх Осередків СУМА, що разом з Відділами Юної СУМА представляли 4,580 членів. З'їзд відкрив у суботу 22-го листопада діючий голова СУМА М. Фурда, а його Президію очолив Л. Футала, який і проводив З'їздом. Після вибору Мандатної, Номінаційної та Резолюційної Комісій із звітами виступили голова Головної Управи, керівники Відділів ГУ, Головної Контрольної Комісії і Головного Товариського Суду. Згідно з уже встановленою традицією, під загальні оплески присутніх гостей і делеґатів, переходовим прапором СУМА нагороджено вже другий раз за час його існування найкращий в останній каденції — Осередок ім. Павлушкова в Шикаго. Решту цього дня забрали жваві дискусії над звітами членів Головної Управи і схвалення її діяльности. Увечері того ж дня в залях власної домівки відбулась Велика Сумівська Забава. У неділю 23-го листопада після Богослужения в Українських Церквах делеґати вислухали звіт Мандатної Комісії та привіти від: проф. Л. Добрянського — голови УККА, п. Й. Лисогора від УНСоюзу, д-ра Я. Падоха від УНСоюзу і Пласту, проф. І. Вовчука — від ООЧСУ, д-ра Процика — від ПАБНА, д-ра Левицького — від ОДВУ, ред. В. Давиденка — від „Свободи", ред. Г. Білинського — від „Америки", мгр. Лозинського — від Союзу Українських Політв'язнів, п. М. Грицков'яна — від Товариства був. Вояків УПА, проф. д-ра І. Мірчука — від УВУ, д-ра Вишиваного — від Комітету Об'єднаних Українських Організацій Ню Йорку, сот. Зілинського — від Т-ва Запорожців, ред. Стебельського — від Крайового Комітету СУМ в Канаді, мгр. Клецора — від „Провидіння", п. В. Авраменка — від Танцювальної Студії та ін. Також відчитано письмові привіти від ЗЧ ОУН, всіх Крайових Комітетів СУМА, НТШ, УВАН, Ліґи Визволення України, в-ва „Шлях Перемоги", Укр. Тех. Інституту, Укр. Гетьманської Організації та багатьох інших громадських, наукових і політичних організацій. Доповідь на тему „Проблема українського патріотизму" виголосив проф. З. Саган. Після дискусії над доповіддю і звіту Номінаційної Комісії, Головну Управу СУМА вибрано в такому складі: голова — М. Фурда, члени — М. Шміґель, Л. Футала, Я. Казанівський, Я. Гавур, Я. Гуменюк, пані С. Жмуркевич, І. Кобаса, Г. Цебрій, М. Яременко, Я. Гой, Д. Багрій, М. Семанишин, В. Кострик; заст. членів Управи: Є. Несторук, Цішкевич і А. Гайдар; Контрольна Комісія: Є. Івашків, — голова, М. Солтис, д-р Куйдич, М. Яремко, І. Терлецький — члени; Товариський Суд: інж. В. Левицький — голова, І. Чмола, А. Забродський, М. Сулима, Т. Боднар — члени. Почесним головою на ювілейний рік — десятиліття СУМА — обрано п. Василя Омельченка, колишнього дворазового голову ГУ СУМА. По відчитанні і схваленні резолюцій З'їзд закрито відспіванням українського гимну.

ВИСЛІДИ НЕДІЛЬНИХ ФУТБОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

Ню Йорк. — Футбольні змагання різних українських дружин, що відбулися в неділю дня 23 листопада ц. р., дали такі вислідн: УСК, Ню Йорк — Стемфорд Юнайтед 5:2 (4:2). У табелі першої дивізії Німецько-Американської Ліґи на першому місці стоїть Бруклин з 8 грами і 14 точками, на другому Колсмен з 8-ами грами і 12 точками і на третім УСК із 6 грами і 10 точками. Литовці, з якими УСК-Ню Йорк гратиме наступної неділі, програли у змаганнях із Бруклином у відношенні 3:1. Дальші висліди: УСК Б — Стемфорд 3:0, УСК (юнаки) — СК, Ню Йорк 0:1, УСК (учні) — Чорноморська Січ Нюарк (учні) 6:0 і УСК (юнаки) — Мінерва 1:0.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **У Франції помер Іван Рудичів,** директор Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі. Смерть постигла його дня 28 жовтня ц. р. в захисті для старших віком осіб в Абондані. Покійний, народжений 1880 р. на Полтавщині, був ще з юнацьких років свідомим українцем, як студент належав до нелеґальної Української Громади в Полтаві і потому в 900-х роках був членом Революційної Української Партії (РУП). Був автором книжки спогадів п. н. „Симон Петлюра в молодості", виданої у Львові 1936 року.

● **Д-р Степан Пап,** професор університету Нотр Дейм у Савт Бенд, Інд. переноситься до Клівленду, де працюватиме в Джан Керол Юніверситі. Д-р Пап крім професури займається ще науковою працею. Тепер працює над книжкою „Совєтська концепція суверенности та боротьба України за суверенність 1917 - 1918", яка вийде теж в українській мові з початком 1959 року.

ЗАХІД НЕ ЗАВЕРНЕ В СПРАВІ БЕРЛІНУ

ПЛЯНУЄТЬСЯ МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ З'ЇЗД ЗАХІДНІХ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ В БЕРЛІНІ

Берлін. — В колах держав, приналежних до Північно-атлянтійського пакту (НАТО), обмірковується — за твердженням преси — думка про можливість скликання маніфестаційного з'їзду міністрів закордонних справ ЗДА, Англії і Франції, або навіть голів урядів усіх 15-х членів НАТО, чи тільки тих держав, які безпосердьо зацікавлені в долі Берліну. Такий з'їзд відбувся би саме на терені західнього Берліну і він, очевидно, проголосив би заяву про спільну оборону Заходом приналежности західнього Берліну до вільного світу. Що стосується Америки, то обидві політичні партії одностайно підтримують рішучу поставу державного департаменту в справі Берліну. Підкреслив це демократичний сенатор Губерт Гомфрі, голова сенатської підкомісії для справ роззброєння, який прилетів на кілька годин до західнього Берліну і склав на руки посадника Віллі Брандта заяву про одностайний міжпартійний фронт в ЗДА в цій справі. Зрештою, у Західній Німеччині та на терені трьох західніх великодержав і між тими державами ведуться гарячкові наради, щоб устійнити поведення на випадок здійснення заповідженого Совєтами передання своїх прерогатив на терені Берліну в руки східньо-німецьких комуністів. Після відвідин совєтського амбасадора Андрея Смірнова в канцлера Аденауера в минулий четвер ніхто вже в Німеччині, ані на Заході не сумнівається, що Совєти виконають в найближчому часі свою погрозу. Західньо-німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано в суботу приїхав до Берліну і цілий день нараджувався з його посадником Вільгельмом Брандтом. Канцлер Аденауер нараджувався в минулу суботу з тільки-що прибулим із Вашинґтону американським амбасадором Дейвідом К. Брусом, який з свого боку мав наради з англійським амбасадором Кристофом Стілем та командантом американських військ в Німеччині, генералом Генрі І. Годесом. Цей останній мав з початком цього тижня полетіти до Вашинґтону на наради з през. Айзенгавером і іншими військовими та цивільними особами, що рішають про становище ЗДА в справі Берліну. Знову ж західньо-німецький амбасадор у Вашинґтоні Вільгельм Греве мав заждати у Вашинґтоні до понеділка на поворот з короткого відпочинку державного секретаря Дж. Ф. Доллеса і після наради з ним відлетіти до Німеччини. За твердженням часописів всі три західні великодержави — ЗДА, Англія і Франція — стоять одностайно на становищі, що вони не передадуть західнього Берліну під управління Східньої Німеччини та що не зречуться своїх шляхів комунікації з західньою Німеччиною, ото ж не відкличуть з Берліну свого ґарнізону. Але, за пресовими коментарями — ЗДА і Франція стоять на тому, щоб іґнорувати взагалі східньо-німецьку комуністичну владу, коли вона перейме контролю над суходільними, водними і летунськими шляхами, що лучать Західній Берлін із Заходом, а Англія поручає переговорювати з німецькими комуністами. Англійці буцім-то покликуються на прецеденс, що ЗДА переговорюють у Варшаві з представником комуністичного Китаю, дармащо не визнають комуно-китайського режиму. Ціллю альянтської політики є зберегти західній Берлін за вільним світом будь-якими засобами — кажуть англійці. Зате американці і французи, підтримувані в цьому західньо-німецьким урядом — схиляються до рішучішої акції, включно із збройною охороною для своїх конвойних валок. Речник англійського уряду заперечив, наче б всередині західньо-альянтського фронту були будь-які розбіжності. Пресовий референт Білого Дому, Джеймс Ґаґерті, оприлюднив з доручення Президента в минулу п'ятницю заяву, що ЗДА рішені зберегти непорушність західньо-альянтських прав у Берліні без уваги на погрози з будь-якого боку.

Москва і мадярські комуністи винуваті у поганих взаєминах з ЗДА

Будапешт. — З'єдинені Держави відповіли нотою з 21 ц. м. на комуно-мадярську ноту з 26 ц. р., в котрій-то ноті мадярські комуністи жалувалися на погані взаємини з З'єдиненими Державами, висловлювали бажання поправити їх, але тут же оскаржували Америку, що вона веде „ворожу пропаґанду" супроти Мадярщини, втручається в її внутрішні справи та займається „шпигунською активністю". Американська нота звертає увагу, що ті закиди свідчать не про бажання направити взаємини, а погіршити їх. Америка рішуче відкидає їх та пояснює, що вони „звернені під невірною адресою". В дальшому американська нота вказує, що не ЗДА, а СССР перевів збройну інтервенцію на Мадярщині і здавив загально - національне мадярське повстання. Америка — впевняється в ноті — стоїть за повну суверенність Мадярщини та право її народу встановляти свою владу, але водночас стверджує, що комуно-мадярський режим кількакратно виявив яскраве легковаження постанов величезної більшости членів Об'єднаних Націй. Комуно-мадярський уряд сам завинив у тому, що між ним і урядом ЗДА настали погані взаємини. Свою злу волю мадярські комуністи проявили в активному підтримуванні совєтської аґресії всупереч становищу Об'єднаних Націй, що показалось і на розстрілянні кол. прем'єра Імре Надя.

У СВІТІ

● **У Туреччині** засуджено на 22 місяці в'язниці члена редакції щоденника „Улюс" Бейгана Ценкчі за критику міністра преси, якою він почувся „ображеним". Газету закрито на два місяці.

● **Павль Банг-Єнзен,** данський дипломат, що працював у Секретаріяті Об'єднаних Націй, процесується на терені Адміністраційного Трибуналу ОН проти звільнення його з посади в Секретаріяті. Єнзен відмовився був видати генеральному секретареві Гаммершилдові список мадярських утікачів, які зізнавали перед Комісією ОН про мадярську революцію. Гаммершилд добачив у цьому недисциплінованість Єнзена і звільнив його. Єнзен публічно спалив список мадярських свідків, щоб він не попавсь до комуністів. Ця справа наробила багато шуму в колах Об'єднаних Націй.

● **На публічному політичному зібранні,** що відбулося в містечку недалеко Аккри, столиці муринської республіки Ґани, зчинилася стрілянина між партійними противниками. Один парляментарний посол тієї країни, з урядової партії, згинув, а багато інших учасників зібрання поранено. Поліція переслухувала всіх 600 мешканців того містечка, де розпалились партійні пристрасті.

● **Недалеко Варшави** залізничний робітник Ю. Зюлковський, вертаючись додому після „забави", поклався спати на залізничних рейках. Три потяги перелетіли над ним, не пошкодивши. Машиніст четвертого потягу, побачивши людину на рейках, зупинив його. Зюлковського покарали високою грошовою карою за спричинення в п'яному стані шкоди для держави.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОКОВИНИ ВЕЛИКОЇ ПОМИЛКИ

Минулого тижня припадали 25-і роковини визнання З'єдиненими Державами большевицького режиму в т. зв. Союзі Соціялістичних Совєтських Республік. Від часу жовтневої революції 1917 р. до 1933 р. не було між ЗДА й большевицьким урядом дипломатичних взаємин. Їх нав'язано офіційно 16 листопада 1933 р., з одночасним призначенням Вільяма Булліта на першого американського амбасадора. Першим совєтським амбасадором у ЗДА був Максим Літвінов. Вільям Булліт, захоплений ще свого часу розмовами з Леніним, став одним із головних речників теорії, що треба рахуватися з „реальністю" на території колишньої Росії, а Максим Літвінов був — поруч із Чічеріним і Красіним, піонером совєтської дипломатії, яка запевняла Захід, що большевики будуть поводитись в міжнародних відносинах згідно з усіми культурними нормами.

Визнання Совєтів З'єдиненими Державами попередила палка внутрішньополітична кампанія. Проти визнання найрішучіше виступали Американська Федерація Праці, Американський Леґіон та всі національні групи, репрезентанти народів, уярмлених большевиками. Зокрема, в активній кампанії проти визнання була заанґажована американсько-українська громада, яка саме тоді переводила у багатьох найбільших американських містах — в Ню Йорку, Бостоні, Дітройті і ін. — масові вуличні походи і віча протесту проти пляново спричиненого Москвою страшного голоду в Україні. Ці українські демонстрації великою мірою спричинювались до освідомлювання американських мас про правдиве обличчя большевизму, і тому вони викликали страшну лють явних і прихованих комуністів в Америці. Комуністи знаходили послух в частині американського громадянства включно з деякими людьми у тодішній демократичній більшості американського Конґресу, серед пацифістів різних мастей, в частині протестантського духовенства та серед промислових кіл — своєю пропаґандою „миру", обіцянками міжнародної співпраці та користями з торговельних взаємин.

Проте, з найбільшою допомогою заходам совєтського уряду прийшов факт приходу в Німеччині до влади 30 січня 1933 року Адольфа Гітлера. Назріваюча німецька загроза, зокрема дикий антисемітизм гітлерівського режиму змобілізували на користь визнання Совєтів усіх, що в американсько-совєтській співпраці вбачали гамулець проти німецького експансіонізму. Таким чином викувалась теорія про „співіснування двох економічних систем", що її офіційно прийняв през. Ф. Д. Рузвелт. Большевики радо погодилися на дві найголовніші американські передумови: згоду на „невтручання у внутрішні справи Америки" і на „свобідне право віровизнання" для американців в СССР. Велика частина американської преси, спантеличеної забріханою пропаґандою прихильних Совєтам кіл, визнала большевицький підпис під отими зобов'язаннями за „велику перемогу американської дипломатії".

Ясно, що большевицькі правителі оцінювали визнання збоку Америки лише як отримання кращих можливостей для своєї акції на користь комунізму і впливів імперської Росії. Вже через кілька місяців після того державний департамент офіційно скаржився проти підтримування Москвою комуністичної партії в ЗДА, що було явним порушенням договору. Літвінов на це відповів, що робить це не совєтський уряд, а Комінтерн, а за цю останню установу він не може відповідати. „Співіснування" з Москвою виявилося в пакті Ріббентропа-Молотова з 28 серпня 1939 року, який уможливив Гітлерові розпочати другу світову війну. Тільки напад Японії на Перл Гарбор та похід Німеччини проти Совєтів у 1941 році воскресили теорію про співіснування і привели до американсько-совєтського союзу, з наслідками, що їх людство гостро відчуває по нинішній день.

У 24-ті роковини визнання Совєтів Америкою московська „Правда" вміщує велику статтю про „добросердечні зв'язки між народами обох країн" з повторюванням співіснувальних фраз. І це діється в шумі нинішньої посиленої холодної війни проти ЗДА. З перспективи 25 років визнання Америкою Совєтів було трагічною помилкою. Воно базувалось на незнанні Сходу Европи, незнанні Москви, нерозумінні визвольних рухів уярмлених Росією народів, на штучних теоріях, позбавлених реальної вартости. Сам Рузвелт під кінець свого життя переконався в облудності „союзниці" Москви. Це розчарування і приспішило його смерть. Але наслідки тієї помилки трагічні, а погані теорії, що її спричинили, все ще пробують обманювати світ.

ТАК ЗЛЕ, А ТАК НЕДОБРЕ

Париж. Велика і затяжна проба сил в Альжирі між Францією і підпіллям — продовжується. Триватиме вона ще довго, і годі передбачити якийсь інший кінець як врешті-решт визнання в тій чи іншій формі окремішности альжирського народу, не зважаючи на те, що кожен альжирець ф о р мально є французьким громадянином. Але всім ясно, що протягання розв'язки може привести до віддалення Альжиру від Франції, що не принесе користи ніякій стороні.

Генерал де Ґоль це розуміє. Тому він не пішов на розв'язку у формі інтеґрації, але й не пішов на визнання окремішности в формі самостійности, признаючи „окремішність обличчя" Альжиру в рамах французької держави. Розраховував він на те, що, проголосивши плян розбудови Альжиру і цим самим плян фактичного урівноправнення його населення з населенням метрополії у вигляді зрівняння життьового рівня, — матиме за собою альжирців, які не є в підпіллі й розуміють, що в підпіллі нарід не може жити до безконечности.

Він був настільки певний успіху свого пляну, що запропонував підпіллю ні більше, ні менше, як капітуляцію, а вирішення всіх справ відклав до часу вибору леґальних представників альжирського населення у виборах, що відбудуться 23 листопада і 1 грудня. Тому він наказав, щоб в Альжирі підготовлено вибори так, щоб усі тенденції мали змогу себе виявити й бути репрезентованими. Включно з тенденціями націоналістів.

Нема ніякого сумніву, що ген. де Ґоль брав це чесно. Доказом цього може бути те, що він виразно підкреслив, що не сміє бути в жадній окрузі тільки урядових списків кандидатів. Для цього він завдав важкого удару т. зв. комітетам народної оборони, наказавши військовикам виступити з них. Це був удар по крайніх правих, які вважають Альжир нічим іншим, як тільки колонією, в якій французи мають бути повними панами, як були колись.

З комітетами народної оборони де Ґоль упорався. Поставлено питання: чи впорається він з армією. Сьогодні видно, що з армією він ще не дав собі ради, і це може принести сумний наслідок: вибори не дадуть репрезентації альжирського народу, а дадуть тільки репрезентацію французів — і то правих, — що живуть в Альжирі.

Це видно з того, що в багатьох виборчих округах виставлено кандидатури тільки урядові, в деяких поставлено й альжирців, але вповні льояльних до Франції, які ніяк не репрезентують тієї частини населення, що стоїть за самостійність чи взагалі наставлена націоналістично, але готова на співпрацю з Францією, коли б вона дала альжирцям бодай якісь права. Словом, на підставі досі виставлених списків, до парляменту будуть вибрані або французи, або опортуністи, що ніяк не репрезентують тієї частини населення, яке змагається за визволення. Отже, майбутні вибранці ніяк не змінять сьогоднішнього стану.

На кандидатські списки не попали навіть французькі ліберали, які хочуть договорюватися з альжирцями. Армія не створила атмосфери, в якій француз-ліберал міг би бути вибраний. А про кандидатури альжирських націоналістів і мови не може бути. Все це ставить вибори в Альжирі під знак запитання: пощо вони, коли вони нічого не змінять?

У майбутніх виборах знову може взяти участь 80 % населення і проголосувати за поставлених кандидатів. Але чи ці посли висловлюватимуть настрої і бажання альжирців? Усім ясно вже тепер, що ні. Франція це не Москва, і вона не може йти на обман. Вона не може задовольнитись такими виборами.

Що ж лишається? На переговори з підпіллям ніякий уряд не піде, поки на такі переговори не погодиться армія. А їй доволі важко переговорювати з тими, з ким до останньої хвилини вона веде бій. Якщо б усунути її від впливу на політику, тоді такі переговори теоретично можна було б вести. Але якщо ген. де Ґоль підпорядкував і фактично зневтралізував комітети народної оборони, то не дав собі ради з армією. Вона його інструкцій у справі виборів не виконала. Навпаки — зробила те, що хотіла, і тому вибори падають у порожнечу.

Перед генералом де Ґолем стане питання: що ж далі? Після виборів він опиниться на тій самій точці, на якій був 13 травня. Але положення буде куди гірше. Тоді всі вірили в зміни, всі вірили, що де Ґоль принесе розв'язку. Сьогодні вже далеко не всі вірять у розв'язку. Після виборів буде ясно, що розв'язка не прийшла, і це значно підірве авторитет людини, яка одинока має його сьогодні.

Якщо місяць тому ген. де Ґоль вимагав капітуляції підпілля, відкидаючи можливість вступати з ним у політичні переговори, то як зможе він погодитися на це завтра? Завтра такі переговори були б явною капітуляцією Франції, а на це де Ґоль не може піти.

Проте, всі хочуть вірити, що ця людина здібна на відважні й великі кроки, і їх вона зробить, ставши міцними ногами на чолі держави, що матиме нові форми правління, які урядові й голові держави запевнять свободу рухів і можливість широкого маневру.

Для цього треба нового складу парляменту. Який він стане внаслідок недалеких виборів — цього ніхто не може передбачити. Конституція змінена в тому напрямку, щоб зміцнити виконавчу владу. Вона обмежує права парляменту, але все ж парлямент залишається джерелом влади, як репрезентант народу, бо конституція визначає у Франції систему демократичну і ніяку іншу.

Нова виборча ординація мала на меті обмежити роздріблення партій у парляменті. Тому вона передбачає ставку на особи, а не на партії. Така система в Англії дає стабільність влади. Але в Англії є дві партії, і одна з них має в виборах більшість. Нехай малу, але більшість. У Франції партій багато. Нова конституція змусила малі партії ліквідуватись, але кандидатури посипались, як з мішка, і вибори можуть привести до парляменту людей випадкових у великому відсотку, а це спричинить роздріблення сил ще більше, як в попередніх парляментах.

Голова держави президент, яким майже напевно буде де Ґоль, матиме великі права. Уряд буде важко скинути, але все ж буде можна. Чи в таких умовинах голова держави зможе повністю використати ті права, що йому їх дає конституція — це залишається відкритим питанням. Проти волі народу й проти леґальности де Ґоль не піде, а тому невідомо, чи після виборів матиме він хоч половину тих можливостей, що їх має тепер.

Кожен день, що наближає Францію до виборів, висуває наведене вище питання з такою силою, що втихли запевнення щодо недалекої перемоги війська в Альжирі, зовсім не говориться про вище згаданий плян розбудови й перебудови Альжиру. Нема мови про переговори з підпіллям, ніхто не бачить мирного шляху полагодження війни, що коштує дуже дорого обом сторонам, і то під усіми оглядами.

О. Д-вич

А. Заплітний

ДЕМОКРАТІЯ, КОМУНІЗМ, СОЦІЯЛІЗМ ТА КАПІТАЛІЗМ

Індійський прем'єр-міністер Джавагарлал Неру опрацював недавно довірочний меморандум для членів Конґресової партії, яка становить більшість в індійському парляменті. В цьому меморандумі він з'ясував свої погляди на чотири кардинальні справи і пізніше дозволив видрукувати його в часописі „Економічний Огляд" в Ню Делі.

Думки індійського прем'єра заслуговують на увагу як з огляду на їх зміст, так і з огляду на особу їх автора. Неру — представник країни, яка в 1960 р. матиме 400 мільйонів населення. Його думки є дороговказом не лише для його земляків, але й для провідних осіб з так званого невтрального бльоку. Цей бльок уже становить поважний чинник. В прийдешній розгрі між Сходом і Заходом він може вирішити, кому припаде перемога. Не є також таємницею, що між індійським прем'єром і китайським диктатором Мао Тсе-тунґом йде тихе, але завзяте змагання: хто з них, власне Індія чи Китай має стати провідником та представником азійських народів у політичній та духовій сфері.

Неру — довголітній борець за незалежність Індії, кількалітній політичний в'язень, автор багатьох творів на політичні та суспільні теми. Від 1947 року він є прем'єром нової індійської держави. Він має великий авторитет серед індійського громадянства і користається повагою в світі.

Не будемо вдаватися в полеміку з твердженням, що в Совєтському Союзі звертають велику увагу на дитину та просту людину, що совєтські заходи в справі шкільництва та охорони здоров'я чи не найуспішніші в світі. Український читач добре пам'ятає про заплянований на нашій землі голод, про концтабори та практику Чеки, НКВД, МГБ, і має свою думку на ці справи.

Одначе, треба мати на увазі, що наведені думки висловлює перед цілим світом найвищий офіційний представник індійської держави, яка хоче бути невтральною і доброю в очах Заходу та Совєтського Союзу. Цій державі дуже залежить на постійній і у великому розмірі допомозі з обох сторін. Дуже можливо, що цими признаннями хотів Неру, йдучи за вимогами індійської державної рації, злагіднити гостру критику та безапеляційний засуд комунізму і його практики, про яку багато говориться в меморандумі.

Починається він так: „Основним фактом є швидкий темп сучасного людського життя. Я пережив надзвичайно великі зміни. Я глибоко переконаний, що в житті наступної генерації вони будуть ще більші. В міру того, як людина підкоряє собі зовнішній світ, ми помічаємо в неї щораз більший брак моральної основи і контролі над собою. Підбиваючи фізичний світ, людині не вдається опанувати самої себе. Наука посунулася поза межі зрозуміння її осягів великою частиною людського роду і порушила проблеми, які ми неспроможні зрозуміти і розв'язати. Звідсіля родиться внутрішня суперечність і тривога наших днів. З одного боку маємо великий і незаперечний поступ в науці і технології, а з другого — вичерпання нашої цивілізації, що вже не встані задовольнити всіх вимог, які висуває життя.

Слідом за цим розчаруванням йде комунізм. Він дає рід віри та дисципліни і де в чому виповнює порожнечу. Йому вдається в деякій частині дати зміни людському життю. Але, не зважаючи на цей безперечний успіх, комунізм банкротує, почасти через свою твердість і негнучкість, а ще більше через те, що не визнає основних потреб людської природи. Комуністи часто говорять про протиріччя в капіталістичному суспільстві. В їхній аналізі є багато правди, але ми бачимо рівночасно щораз більші протиріччя в негнучкій структурі комунізму. Здавлення комунізмом людської вільної волі веде за собою потужні реакції. Комуністична погорда до всього, що називаємо моральною та духовою стороною життя, іґнорує щось, що є основним в людині, і відбирає від неї вартісні та загальноприйняті правила людської поведінки. Нещасливе пов'язання з насильством викликає певні злі нахили в людських істотах. Мене дуже дивують великі осяги Совєтського Союзу, зокрема його система виховання та охорона здоров'я, але, як я вже згадав, людська воля там поневолена. Поширення освіти є надзвичайно великою визвольною силою, яка кінець-кінцем таки не стерпить цього поневолення. Нещасли-

(Закінчення на стор. 3-тій)

Василь Косаренко-Косаревич

ІСТОТНІСТЬ СМЕРТЕЛЬНОЇ ЗАҐРОЗИ ДЛЯ НЕ-МОСКАЛІВ ЗБОКУ МОСКАЛІВ

Лист 23-ох організацій московських еміґрантів, здебільшого з членами, що вже стали громадянами ЗДА, до президента Айзенгавера виявив розпачливий стан їх надій на збереження цілости їх спільної з совєтсько-большевицькими братами імперії, що її теперішню совєтську назву утотожнюють з попередньою російською, а не з РСФСР. Інакше вони не насмілилися б грозити ЗДА, очоленим президентом Айзенгавером, що будуть боротися разом з большевиками - комуністами навіть проти ЗДА і тим самим виявити свою готовість до зради цієї своєї нової нації-держави, якщо б ЗДА і їх інтереси вимагали союзництва колоніяльно поневолених не-московських народів на випадок війни з совєтсько імперією москалів, а не з тими москалями, які стали б одинокими ворогами, бо тоді розчленування цієї імперії москалів було б більше як правдоподібним.

Це не першина, що московські еміґранти і їх яничари не-московського походження признаються до того, що вони є тотожні зі своїми совєтсько-большевицькими, отже й комуністичними братами, якщо йде про збереження їх спільної колоніяльної і багатонаціональної імперії під будь-яким урядом, хоч яким злочинним. Цього спільного знаменника, що ним є „оборона цілости Росії-імперії", а не РСФСР, і „збереження панування москалів у ній", вони ніколи навіть не думали зрікатися. Інакше вони створили б свій екзильний уряд для поборювання большевицько-комуністичного в краю. Доказів на це сила-силенна в літературі своїй, чужій та й в самій московській.

Такої розпачливої оборони награбованої цілости своєї імперії навіть збоку москалів із претенсіями на найкращий демократизм і гуманність, отже й на рівноправну свободу людей і народів, аж ніяк не пояснити самим лише „російським імперіялізмом", як це залюбки чинять не тільки чужі, але й свої аж до промовців на Конґресі ПАБНА і автора статті в „Свободі" про „вовчу свободу і російський націоналізм". Адже бували й інші, напр., британський чи австрійський імперіялізми англійців і німців, а вислід їх розвою щодо відношення між панівними і колоніяльними народами був супротивним до такого між панівним московським і колоніяльними не-московськими народами.

Далеко глибшою і вирішальнішою причиною є традиційний панмосковський месіянізм, який водночас є постійною динамічною силою в московській духовості і лежить в основі внутрішньої та зовнішньої політики кожночасних урядів імперії москалів в усіх її трьох фазах: московській, російській і совєтській. Але дивним дивом ніхто не тільки з-посеред чужинців, але й з-посеред українців про це не заікується.

Носії бо панмосковського месіянізму, з релігійним акцентом колись, уроїли себе не тільки одиноким „боголюбивим народом", але й „вибраним і покликаним" для того, щоб усіх не-москалів, і тому „гнилих", уздоровити наверненням до власного способу життя. Ця месіяністична істотність залишилася незмінною і після того, як релігійний акцент „християнського православ'я" в московському спотворенні замінили москалі акцентом „соціялістичного православ'я" в такому ж спотворенні, а своє „боголюбіє" — „марксо-ленінолюбієм". Так то московське покликання, отже й месіяністичне їх завдання „відгнилювати" не-москалів, продовжується „відкапіталізуванням" тих самих не-москалів.

Імперіялізм став лише комплементарним засобом для насильного підбивання не-москалів, бо тільки тоді можуть москалі примушувати їх бути „щасливими" на монопольний моск. спосіб життя, або вигублювати тих, хто собі такого „ущасливлювання" не бажає і йому ставить спротив. Ось чому кожне колоніяльне поневолювання не-москалів є в очах москалів „визволюванням". Імперіяльно-колоніяльне підбивання і панування є тільки тоді злочинним, коли воно відбувається між не-московськими і небоголюбивими народами, або, борони Боже, супроти самих москалів.

Отже, тільки на тлі панмосковського месіянізму з його ґльобальними напрямними можна вичерпно пояснити розпачливу наполегливість москалів усіх релігійних, політичних та ідеологічних відтінків в обороні вже награбованої цілости своєї колоніяльної імперії. Це ж бо тільки тоді є вигляди на успішну реалізацію напрямних їх месіянізму в ґльобальному сенсі, як довго можуть вони з такої імперіяльної цілости черпати весь потенціял своєї сили і могутности.

Москалі, головно провідні й інтеліґентні, прекрасно знають, що ця необхідна цілість їх імперії в будь-якому найменуванні чи пофарбуванні тільки тоді заґарантована, коли її кожночасний воєнний противник зазнає поразки, а їх імперія буде переможцем. Ось чому вони стали такими майстрами в дораджуванні таким потенціяльним чи активним воєнним противникам на еміґрації, що цей противник думає, що їх поради служать йому, хоч у їх результаті він остаточно мусить програти. Так було з Наполеоном І, Вільгельмом ІІ і Гітлером, ба навіть Рузвелтом, про якого В. Булліт писав, що він мав велике щастя, „бо вмер перед тим, як виявились наслідки його великої гри зі Сталіним".

Таких самих наслідків хочуть московські еміґранти вимусити і на Айзенгавері своїм підступним і загрозливим листом.

Леонід Полтава

ТЕМА ЧОРНОГО МОРЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ 1920—1930-ИХ РОКІВ

На дану тему в українському літературознавстві, як на батьківщині, так і на еміґрації, взагалі відсутня якась значніша розвідка. З огляду на важливість і нерозробленість теми, автор статті звузив своє завдання до розгляду „мариністичної теми" в українській поезії 1920-30 рр., поперше, лише поетів в Україні (без еміґрації), подруге — в статті розглядається лише творчість поетів, зліквідованих фізично комуністичною або ж гітлерівською владою.

*

З-поміж українських поетів і письменників вперше звернув увагу на Чорне море Тарас Шевченко. В поемі „Гамалія" Шевченко назвав Чорне море не лише „морем милим", а й — що найважливіше — „нашим морем". Уперше в українській писаній поезії Чорне море стало в „Гамалії", написаній на кораблі в Балтиці, частиною України, великим товаришем-побратимом, що допомагає козацтву в його поході для визволення бранців:

. . . Пливуть собі . . .
А із-за хвилі
Перед ними море миле
Гомонить і клекотить.
Сонце хвилю червонить;
Гамаліє! Вітер віє,
Ось-ось наше море! . .
І сховалися за хвилі,
За рожеві гори.

Відтоді тема моря, зокрема Чорного моря, почала активніше входити в українську поезію. Однак, треба сказати, що напевно не знайдеться в світі, а в Европі зокрема, країни, яка має морський берег — і так мало моря в поезії, як це має місце в українській поезії. Селянська нація, що вирвалась назовні за козацьких часів, знову заглиблюється в себе, в свій чорнозем після приходу Російської імперії. І хоча українських рибальських селищ на побережжі Чорного моря в XIX ст. ставало що далі, то більше, хоча українці й брали участь в захисті різних чорноморських бастіонів Росії, — ані колонізація причорноморської смуги, ані, сказати б, „українізація" частини України — Чорного моря — не відбувалася в належному ритмі. Та, починаючи з кінця минулого століття, Чорне море відіграє чимраз більшу ролю в господарсько-економічному житті України, контакт населення з ним зростає, і відтоді хвилі Чорного моря починають вливатися в хвилі української поезії. Наростала свідомість того, що замало любити свою землю і небо, — є ще й інша цінність.

Чим стало Чорне море для українських поетів 1920-30 років? Що побачив поетичний зір на Півдні України? Яким відгомоном відбилася в сучасній поезії українська народна мариністична думка? Найбільше тут нас цікавить поетичне сприйняття, зрозуміння моря; зіставлення — на тлі моря — людини і природи, минулого країни і сучасного, розвиток романтизму, адже море — один із невичерпних резервуарів романтики.

Так Мілетій Кічура (1881-193?), вихідець із Західньої України, писав про море взагалі у вірші „Скеля і хвиля":

Питається хвиля у скелі:
— Гей, що ти там бачиш довкола?
Чому це холодна задума
Не сходить із твойого чола?

Всміхнулася скеля і каже:
— Що бачу? Невидані дива,
Яких і у сні не вбачає
Поетів увага вражлива . . .

Побачивши Чорне море, Михайль Семенко (1892-193?) став у вірші „Горизонт" — рідним „скелям і бірюзовій медузі", „гірким і солоним хінцем, закоханим в далекий горизонт". А в футуристичному вірші „Крим" М. Семенко — для підсилення почуття чужости й нудоти (поет дивиться на палаци — „чужі, нудні"), став у позу і обернув море в театральну декорацію:

. . . А в глупу ніч,
Як нікого не бачиш —
Сни.
Порожня лірика під сонцем
Нудна під місяцем
Над бутафорним краєвидом.

З романтикою визвольної боротьби пов'язує море Олена Теліга (1907-1942). У вірші „Лист" читаємо:

. . . Коли ж зійду на каменистий верх
Крізь темні води й полум'яні межі, —
Нехай життя хитнеться й відпливе,
Мов корабель у заграві пожежі.

Неоромантик Василь Мисик (1907-193?) написав багато на морські теми. В деяких його віршах виразно помітні мотиви національної боротьби України. В „Конкістадорах" він пише:

. . . Землі не видно. Ми пливем, пливем,
Затиснувши в серцях тоску та біль, [співаєм.
На попіл згоримо, розвіємось вогнем,
Та не зневіримось, знесилені одчасм!

В цьому ж вірші поет порівнює кермо корабля з лемешем:

І руль слухняний пружиться і верне, як [леміш,
Скрегочучи по жолобах цепами, —

один із цікавих проявів „степовоземного" підходу до теми. У Михайла Йогансена (1895-193?), автора чудової морської мініятюри „Вечір", є прегарна поезія „Овес росте", — також характеристична поєднанням теми землі, плугатарства із темою моря:

Овес росте край неба у пісках . . .
Далеко в морі хилять кораблі
Латинський парус у вечірній ірій.
— Овес росте і виростає в ліс . . .

Конкістадорські мотиви звучать і у віршах романтика Євгена Плужника (1898-1936), який любив порівнювати дні чи роки із „розбурханими морями". Романтиці відкрить, гонові до нового присвячений вірш „Колумб", у якому:

Подолано упертість Ізабелли,
Довершено змагання многих літ, —
І от Колумб виводить каравели
Здійснити мрію . . .

До Колумба звертався і Марко Антіох (1904-193?), син Миколи Вороного. У вірші „Земля" море змальоване як таке, що вимагає праці й настирливости, відваги і рішучости — тільки тоді воно нагороджує людину:

Лишалось одне Колумбу:
Пістоля в запеклий рот.
Під неминучим румбом
Урвати хижий льот, —

але все таки він став переможцем.

Побіжно торкалися теми моря Валеріян Поліщук (1897-193?), Євген Фомін (1904-1942), Грицько Чупринка (1879-1921). Для першого — нічний Берлін асоціюється з кораблем у морі, теж в романтичному насвітленні („Нічний корабель"):

Над Берліном приглушений гул . . .
То новий уночі пропливає корабель,
Океан двигтить од роботи моторів.
Так у темному морі
Людина пливе
До нових, осіянних земель!

(Кінець буде).

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Капеля Бандуристів, що тепер збирає тріюмфи і гроші в Европі, була в нашій громаді 19-го жовтня. Заля школи Шопена була під час двох виступів о 4-ій і 7-ій ввечері переповнена. Зокрема о 7-ій год. люди верталися додому з браку навіть стоячих місць. Програма концерту однаково по всіх громадах і нема чого її перечисляти, нема теж потреби давати критичні зауваги щодо пісень, костюмів чи двох диригентів. Для хроніки і історії треба з того приводу ствердити, що шикаґовська громада прийняла капелю з відкритими руками і кишенями. Вступні білети, збірка на залі, і збірка перед концертом, що тривала один рік, коли мова про нашу громаду, дала капелі 10 тисяч долярів. Шикаґо сповнило свою громадську функцію і капеля не може на нього нарікати. Шикаґо є першим в УНСоюзі, УРСоюзі, ЗУАДК і УККА. Першим у всіх збірках на народні цілі!

Вояцький Апель для відзначення 40-вих роковин Листопадового Чину відбувся в Домі Пласту 2-го листопада заходом Відділу ОбВУА. Добра сотня старих вже, колишніх вояків Українських Армій, з малою домішкою гостей вшанували „Тих, що впали" — і тих, що ще живуть, включно до тих, що дальше продовжують почате листопадове діло, бо, як говорив промовець д-р Ілля Витанович, хоч тіло в гробі, то дух волю все чатує. Шановний промовець короткими славами дав нам ясний образ того, що було. Листопадовий Чин був чином столиці Західньої України, бо були такі часи в історії України, що Київ і Львів мінялися ролями. Як Київ мав замкнені уста, тоді Львів плекав наші національні цінності, і навпаки. Листопад був Чином всього народу, а не лише молоді. Молодь була тоді на далеких фронтах, а старі ополченці брали Львів і інші городи галицької України. Правда молодь вернулася з фронту і замінила ополченців, які пішли додому до плуга. Старенький Юліян Романчук, що заприсягав 65-літнього президента Костя Левицького, отамани УСС теж не були молодими. Сьогодні в 40-роковини Великого Листопада, ми навіть не знаємо, чи кладе хтось квіти на гроби тих молодих і старих активістів Чину, що розбудив в українців енерґію до боротьби за волю і справив їх на шлях до Соборности, з якого досі українці не зійшли. — Ось зміст промови, яку ще доповнив п. Галушка рецитацією „Листопад". Апелем проводив голова ОбВУА сот. Тимцюрак. В українських церквах відбулися молебні в намірені української держави.

Інж. Йосиф Кушелів, член 114-го Відділу УНСоюзу, а не „Кулів", як було в останній „Хроніці" написано, брав участь в рибацькому контесті в Равнд-Лейку. Це є виною звичайного друкарського чортика, який час від часу вкрадається в репортажі і творощить не лише людські імена, але й перекручує факти. На це, здається, немає ради, так було і в нашому випадку, що дуже радо спростовуємо.

Українець — „батьком Америки", — писали недавно американські газети з нагоди надання громадянських паперів новим громадянам. В авдиторії Шикаґовського Історичного Товариства на Норт Евню і Кларк, відбулося інсценізоване підписання акту незалежности Америки в 1787 р. В ролі Вашинґтона вбраний в уніформ генерала тих часів виступав українець Іван Місько, член УНСоюзу, який підписав акт самостійности Америки в присутності тодішних батьків народу, теж нових іміґрантів, що походили з Німеччини і Польщі. Немає вже у нас з нагоди вибирання громадянських паперів клопотів з українським громадянством, бо навіть зі всіх присутніх вибирають українця на „батька Америки". Велика знимка акту підписання, поміщена на першій стороні великих шикаґовських щоденників, — це реклямa для України.

Історія Дітройту не надається зовсім до теми Шикаґовської Хроніки. Хочу лише ствердити про добросусідські відносини між тими двома великими українськими метрополіями Середнього Заходу Америки. Хочу теж підкреслити ту велику союзову любов і братську солідарність, яка так гарно є визначена в статуті УНСоюзу.

На звичайне запрошення, а навіть кілька запрошень, шикаґовські українці не приходять на збори чи ювілеї, бо або часу не мають, виїжджають, не чуються добре або гостей повна хата. Є ще й інші викрутаси. А тут на звичайне запрошення уряду 175-го Відділу УНСоюзу, Братства св. Николая з Дітройту, їдуть з Шикаґо два головні контролери Петро Пуцило і підписаний та й організатор Микола Ткачук. Їдуть 312 миль на збори Окружного Комітету лише з одногодинним спізненням в суботу, в неділю беруть участь в Ювілейному торжестві а в понеділок до праці. В добі літаків, каже оголошення нашої спілки „Тризуб", ми є сусідами. А я хочу додати, що й в добі „турнпайків" теж, бо ми їхали автом. Громада Дітройту прийняла нас гостинно, сиділи ми всі за головним столом, дали слово, головний радний Дідик гостив нас обідом, а панство Левкуш вже по дорозі додому прийняли нас чим хата багата, та ще й на дорогу дали яблук із власного саду. Ювілей Б-ва св. о. Николая був імпозантним не лише силою учасників і програми, але й силою сказаного слова, що рідко на ювілеях буває. Колишній головний контролер Іван Іванчук подбав про всі детайлі, а його пані з дочками верховодили на бенкеті. Велика сила молоді і учасників програми і бенкету вдаряли в очі, бо молодь звичайно не хоче думати про старі речі а любить все щось молоде, свіже. Дітройт був тут приємним виїмком.

Титанієвий Інвестиційний Клюб, який гуртує шеровців Української Тітанієвої Компанії в Монтреалі, Канада, мав сходини і нові вибори 28-го жовтня. До нової управи ввійшли: А. Стеновський — голова і д-р Матковський, інж. Чопівський і мґр. Голод — члени Управи. На запрошення Клюбу на збори прибули теж з Монтреалу інж. Марків в товаристві інж. Почаївського. Шановні гості відвідали ряд українських громадських і фінансових установ в нашому місті та ділилися з ними фактами про нову українську компанію для добування тітанієвої руди, яка повстала за ініціятивою українських інженерів Канади. Ці інженери не оминули в Шикаґо нікого, бо їх завданням є не лише познайомити українців Америки і Канади зі справою компанії, але теж заохотити їх ставати членами - уділовцями фірми, щоб так задержати її в українських руках і мати контролю. А у фінансових справах нема сантименту, треба грошей. Компанія мала колись 78% українських шеровців, число яких спало тепер до 52%. Це не значить, що шеровців убуло, навпаки, українців шеровців щораз більше, але більше теж і канадійських, бо шери продаються на отвертому ринку. Інж. Марків секретар - касир компанії є повний ентузіязму і віри в будучність фірми. Коли шери будуть вже зарекордовані на біржі, ціна їх напевно зросте кількакратно і добре було б, щоби наші люди теж були учасниками того збагачення фірми і щоб затримали контролю в себе. В Товаристві інж. Атановського, інж. Бережана і дописувача канадійські фінансові „тайкуни" відвідали теж українську щадничо-позичкову спілку „Тризуб". Екзекутивний секретар спілки головний контролер УНСоюзу Петро Пуцило живо цікавився справами фірми і заявив охоту стати її уділовцем. Досі продано шерів на суму понад двох мільйонів долярів.

В жовтні було ще кілька замітних імпрез, між. ін. Отворення Українського Музею і доручення чартеру Православній Лізі Молоді. Обі імпрези випали добре. Православна Ліґа Молоді в Шикаґо має сильні клітини й багато молодих працьовитих людей. Програма її імпрези була товариська, а бенкет виглядав на родинний фестиваль, де всі знаються. Ліґа видає свій журнал „Український Православний Вістник" українською мовою і „Мідвест Горайзон" англійською.

Подорож освічує людину, казав колись великий поет. Тому й я вибираюся „ в подорож на захід", щоб бачити природу, фарми, людей, фльору і фавну. Залежить від п'ятого людського змислу „обсервації", що людина може бачити, а чого не бачить, хоч і обсервує. Про те напишу, як вернуся при кінці листопада. Союзовець Михайло Прийма, старокраєвий адвокат, а в Америці „рілестейтмен" дав мені „золоте перо", яке має все записати.

14-ті Роковини смерти Андрея Шептицького, вшанували колишні учні Української Народної Школи ім. Митрополита в Реґенсбурґу, радіопередачею на програмі „Голосу України". Володимира Домашевська, Р. Бойкович, Юрій Миськів, Б. Кисілевська-Попель, були рецитаторами деклямації Романа Завадовича „Великий Заповіт", на тлі життєпису Митрополита. Скрипкове сольо — медитація Масонетта відограв Р. Клюковський, а Марта Лобур-Ґарбович грала сольо фортепіянове. Окрему програму з цієї нагоди мали теж оо. Василіяне на своїй радіоавдиції.

Шикаґовські Молодечі Клюби зачинають рухатися. Було так, що досі всі жили окремим життям у своїх скупченнях і думали, що роблять велику роботу. А вислід був такий, як республіканські вибори. Час їде, а українці великої метрополії не знані ні в стейті ні в місті. Досі Україну мають за Пенсилвенію, хоч як треба українських голосів, — то співають іншої. Радісним явищем є активізація молоді завдяки Лізі Молоді Північної Америки. Початок вийшов з Арт-Клюбу, який дає ряд радіоавдицій опрацьованих Мироном Куропасем, — містоголовою Ліґи. Темою авдицій є „Вияснення наших цілей". Вона звертає увагу українцям і молоді на проблеми, які треба розв'язувати, а не перескакувати. Радіові коментатори — М. Задорожний, Левка Паньків і Ольга Любезна досі дали нам образ тих цілей, які зводяться до великих плянів. Рада Молоді — „Шикаґо Ют Кавнсил" буде завершенням організаційної схеми молоді. До участи в Раді Молоді запрошені дотеперішні члени Ліґи — Артс Клаб, Бовлінґ Ліґ, Лайонс і Ют Клаб, та ще такі особи — репрезентанти молоді: Віктор Білоус, ОДУМ, Мирон Дахнівський — Студентський Клюб, Іван Яремко — Союз Молоді св. Андрія, Іван Палюхівський — Православна Ліґа, д-р Помірко — Пласт, Іван Співак — Прав. Ліґа св. Петра і Павла, Люба Толочко — Організація Кат. Студентів і Микола Єременко — СУМА. Організаційний референт Ліґи нашого рейону Антін Кіт, збирає ще й інших. Значить, що Українська Ліґа Молоді Північної Америки, яка в нашому районі була майже не відома, хоч була тут заложена, воскресла. Остання конвенція Ліґи в Клівленді, яка віддала Ліґу Молоді — в руки молоді — є цього причиною. Молодий Тарас Шмаґала през. Ліґи, д-р Драґінус, Сосновський, Джані Когут з Рачестер виказують успіхи. Як факт завершення Ют Кавнсил буде вже мати руки і ноги, шикаґовські молодечі клюби запросять до себе през. Тараса Шмаґалу з інавґураційною промовою на Велику Імпрезу.

Цього місяця 22-го листопада в Союзовому Домі на Вестерн заходом відділу Ліґи були висвітлені фільми „Скарби України і Українське Різдво". Радіогодина д-ра Степана Самбірського „Голос України", йде нашій молоді в Шикаґо назустріч, бо дає їй безплатно час на висвітлення молодечих плянів і програми.

ДЕМОКРАТІЯ, КОМУНІЗМ, СОЦІЯЛІЗМ ТА КАПІТАЛІЗМ

(Закінчення зі стор. 2)

во склалося, що комунізм дуже тісно пов'язав себе з конечністю насильства. Через це ідея, яку він представив світові, вийшла заплямленою. Ми бачимо в ній могутній вплив злих засобів та метод. Навіть якщо комунізм не вживає грубої, фізичної сили, його мова і його думка насильницькі.

Комунізм обвинувачує капіталістичний устрій в насильстві та клясовій боротьбі. Я думаю, що в основі таке твердження правильне, хоч капіталістична структура перейшла і постійно переходить зміни через демократичні та інші змагання проти нерівности. Справа полягає тепер у тому, щоб її позбутися і прийти до безклясового суспільства з рівними можливостями для всіх.

Комунізм старається переводити зміни не переконуванням та мирними демократичними засобами, але примусом, знищенням та викоріненням, так само, як фашизм.

Комуністи і фашисти, здається, думають, що якоїсь засади не можна боронити інакше, як мовою насильства і засуду тих, які її не приймають. Обидві сторони не бачать відтінків. Для них усе є або біле, або чорне. На мою думку, такий підхід зовсім ненауковий, і нерозумний і нелюдський.

Ми дійшли в світі вже до такого стану, коли всяка спроба насильно защепити якусь ідею більшій частині народу засуджена на остаточну невдачу. В останніх двох роках ми бачили, що навіть великим державам не легко дається привернути колоніяльну контролю над територіями, які недавно осягнули незалежність. Прикладом цього є суецький інцидент у 1956 році. Також події на Мадярщині доказують, що бажання національної волі сильніше від будь-якої ідеології, і що його не можна цілковито і раз на завжди здавити. Те, що сталося на Мадярщині, не було в своїй основі конфліктом між комунізмом та фашизмом, — а було це виявом націоналізму, який боровся за незалежність від чужої контролі.

Ледве чи можна насильством розв'язати якінебудь важливі проблеми. Є абсурдом також припускати, що з конфлікту завжди мають вийти переможно поступові сили. Гітлер відсунув у Німеччині соціял-демократів і комуністів. Так може статися і в інших країнах. Поклик до насильства в Індії особливо небезпечний через його вибуховий характер. Певним є, що злі засоби не приведуть до добрих осягів. Це є вже не тільки етична доктрина, але й практична пропозиція. Часто кажуть, що в Індії панує почуття невдачі та пригноблення, тоді, як нам дуже потрібно ентузіязму та наполегливої праці. Так є не тільки в нашій країні. До певної міри це — загальне явище в світі.

В наших зусиллях осягнути матеріяльний добробут ми не звертали уваги на духовий елемент людської природи. Ми говоримо про опіку держави над громадянами, про демократію та соціялізм, але не маємо точного і недвозначного розуміння, що вони означають. Демократія і соціялізм — тільки засоби до осягнення цілі, але ніколи не цілі для себе самих. Не можна приносити в жертву людини. Дійсний реальний поступ прийде тоді, коли він огорне цілу спільноту, а не одиниці чи вибрану групу. Пробним каменем вартости кожної політичної чи суспільної теорії є її здатність піднести людину вище, щоб вона думала не лише про своє, але й про загальне добро.

Без сумніву, демократія, пов'язана з капіталізмом, злагіднила багато його злих сторін. Він тепер не є таким, яким був одну чи дві генерації перед тим. Загально можна сказати, що сили капіталістичного суспільства, нічим не стримувані, робили би багатого багатшим, а бідного біднішим. В цей природний процес встряває соціялізм. Він причиняється до побільшення продукції і поменшує нерівність між суспільними клясами. Він є не тільки дорогою життя, але й своєрідним підходом до суспільних та економічних проблем: а саме соціялізм каже, що загальним характером суспільного, політичного і духового життя керують засоби продукції. Як вони мінятимуться або розвиваються, так міняється життя і думання людської громади.

Соціялізм належить розглядати окремо від комунізму хоч би тому, що останній віддає перше місце насильству.

Імперіялізм та колоніялізм здавлюють поступові та суспільні сили. Обидва вони неминуче в'яжуть себе з упривілейованими групами і тому мають інтерес у задержанні суспільного та господарського статус кво.

Ми, індійці, бідні і — що важніше — стаємо щораз біднішими через натиск зростаючого населення. Цісі нужди ми можемо позбутися лише наполегливим трудом, збільшеною продукцією та справедливішим її розподілом. Ми мусимо здобутися на свої власні думки, хоч можемо користуватися досвідом інших. Найважливіше наше завдання — знайти свій власний шлях, відповідний до наших обставин та потреб.

ЗАКЛИК
Т-ва Прихильників Капелі Бандуристів

УКРАЇНЦІ

Капеля Бандуристів, яку ми всі вислали в Европу, як культурного амбасадора України, не завела наших надій. Вона, як доносять часописи, серед великих невигод і трудів виконує з успіхом наложений на неї нами тяжкий і відповідальний обов'язок. Виконаймо й ми наш, багато легший обов'язок супроти цієї великої загальноукраїнської справи. Зложені дотепер пожертви вистачили на вислання Капелі до Европи. На покриття всього бюджету европейської тури потреба ще значних коштів. Саме тепер, в найбільш відповідальний час звертаємось до всіх, які ще не мали змоги зложити свої пожертви на Фонд Капелі, зокрема до всіх товариств, організацій, професіоналістів та бизнесменів, як і до поодиноких осіб, щоб негайно переслали свої пожертви на адресу:

Friends of the Ukrainian Bandurists' Chorus
P. O. Box 119, Detroit 12, Mich.

Прохаємо рівно ж всіх збирачів на Фонд Капелі, які мимо кількох пригадок дотепер не розчислилися, щоб зробили це негайно. Інших, головно організації, які мають ще на руках збіркові листи і квитарі, щоб посилили збірку та розчислилися до дня 15-го грудня ц. р.

Останнім зусиллям докінчім одну з найбільших дій української еміґрації!

Управа Т-ва Приятелів Капелі Бандуристів

Латинські держави Америки просять допомоги в ЗДА для Міжамериканського банку

Вашинґтон. — Представник 21-ої латинської американської країни звернулися до уряду ЗДА з просьбою про більшу допомогу для Міжамериканського банку, який мав би бути зорганізований на те, щоб скріпити економіку держав Західньої Півкулі. Справа цього банку була головним пунктом дискусії делеґатів, які нараджувалися над поліпшенням економіки своїх країн. Венесуельський міністер фінансів Антоніо Майобре закликав ЗДА дати більшу суму до цього банку, бо інші південно-американські держави є у фінансових клопотах. Бразилійський делеґат Авґосто Фредеріко Шмідт вніс резолюцію про т. звану „доктрину зорвитку", яка мала б зліквідувати убозтво в цій півкулі. Уряд ЗДА погодився підтримати цей банк, але досі ще не є відомо, якою сумою.

Тунісія оскаржує З'єдинену Арабську Республіку у затіянні змови

Туніс. — Президент Тунісії Габіб Бурґуїба заявив, що в Тунісії арештовано групу старшин із З'єдиненої Арабської Республіки, які прибули з заміром переведення державного замаху. Він потвердив також попередній закид, що на терені З'єдиненої Арабської Республіки заплянoвано змову на його, Бурґуїби, життя. Головним змовником — за твердженням Бурґуїби — був політичний еміґрант з Тунісії, колишній головний секретар туніської націоналістичної партії, яка перебуває тепер при владі, Саляг бен Юссеф, особистий противник і суперник Бурґуїби. Цей останній у Каїро заперечив оскарженню Бурґуїби, заявивши, що він ніякими змовами ніколи не займався та що супроти Габіба Бурґуїби існує тільки опозиція, яку той називає змовою. Туніський президент заповів, що над арештованими змовниками відбудеться вже в найближчих днях суд.

О. Гайський
прес-референт УСЦАК

ДО „ПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ" ФУТБОЛІСТІВ

Футбольний сезон в Америці давно почався: для одних — це початок нових чемпіонатів (перша рунда восени, друга на весну), для інших, як Шикаго й Дітройт — докінчення чи друга рунда розпочатих на весну „старих". Коротко й ясно, доволі пізно давати тепер нашим футболістам якісь поради...

Одначе воно не так. Бо, крім насущної щонедільної пунктової молотілки (за пункти в табелі чемпіонатів), є в цій країні ще дві конкуренції, до яких дружини ще не вистартували. Ці дві конкуренції, чи компетиції по суті найважливіші. Це Аматорська і Відкрита, чи Професійна Чаші Америки*).

Чаша і Ліги

Насправді, в Америці й Канаді нема чемпіонатів країни в европейському розумінні, де про звання чемпіона рішає перше місце в найвищій державній лізі (Англія, Франція, Італія, Голляндія, Всесоюзний чемпіонат СССР тощо), чи перемога в фіналах першунів рівнорядних окружних ліг (Німеччина, чемпіонат поодиноких „союзних республік" СССР, напр., чемпіонат України). Про звання цілокрайового (державного) чемпіона на Північно-Американському континенті рішає перемога в конкуренції (в ЗДА — у двох конкуренціях) крайової чаші. Регулярні пунктові чемпіонати — по дві гри кожний проти кожного — тут дають тільки звання першуна даної ліги. І на тому справа кінчиться. Навіть, як така ліга єдина в стейті, її переможець де-юре не має права звати себе чемпіоном стейту. Цей титул зарезервований для дружини, яка в турнірі за одну з двох чаш Америки переможе стейтових суперників (хай це буде в трьох, двох, одних змаганнях, чи ... взагалі без бою — якщо до даного турніру за чашу Америки зголоситься тільки одна дружина). Правда, в деяких стейтах (як Огайо) відбуваються ще окремі турніри за „чашу стейту", але це теж льокальна справа. Єдина конкуренція, що дає спроможність виплисти на ширші води й доплисти аж до чемпіонату цілої Америки — це одна з двох чаш країни.

Хтось скаже: несправедливість! Про чемпіонат країни чи стейту повинна рішати більша кількість здобутих у нормальних грах (матчі і реванші) пунктів — а не випадкове „гоп - штур" (програв — відпав) у турнірі за чашу. Закид правильний, але .. тут неактуальний. Живемо в супергектичних, супердемократичних часах... Люди хочуть сенсації, що лоскотала б їхні нерви несподіваними революціями, обривами й „падінням богів". Спокійні, пунктові баталії — зокрема в випадку, як лідера вже ніхто „зловити" не може — глядачам дедалі менше цікаві. Характеристична річ: у клясичній країні футболу — Англії чемпіонат І Дивізії навіть у приближенні не може популярністю рівнятися з перемогою в „Кап ов Інгленд" (чаша Англії), яку переможцям особисто вручає голова держави. В Еспанії чемпіоном країни рахується — як і в нашій Америці (Канаді) — власник крайової чаші (першун найвищої державної ліги зветься тільки „першун ліги"). Коли в Німеччині, Австрії, Італії й деінде крайові чаші ще ржавіють у тіні пунктових ігор за чемпіонати — то це не значить, що й там завтра не може вибухнути „футбольна революція".

*) Як уже самі назви вказують, Аматорська Чаша Америки доступна тільки для аматорів, а Професійна відкрита для всіх — аматорів і професіоналів.

Що важливіше?

Але вертаймо до нашої американської дійсности. З'ясоване дотепер повинно нашим футбольним дружинам і їхнім проводам сказати основну правду: тільки (Аматорська чи Професійна) Чаша Америки дає звання чемпіона країни — і тільки чемпіон країни відомий поза її межами, в спортовому світі. Отже, якщо нашим дружинам направду так дуже залежить на пропаганді українського імени, вони повинні головну увагу звернути на ці два турніри. Говорення про окрему вагу тієї чи іншої ліги й її чемпіонату — звичайний самообман. Певна річ, ніхто не перечитиме, що професійна Америкен Сакер Лігʼ важить більше, ніж — скажімо — Ню Йорк Істерн Дістрікт Ліґ, але ... Чи в Ст. Луїсі (Мизурі) а далі, в Каліфорнії нема теж „найважливіших ліг?... І хто про них знає? Скільки українців Ню Йорку вміють вирахувати клюби ст. луїської чи каліфорнійської ліг? Скільки наших торонтян уміють вирахувати клюби ліги Британської Колюмбії (звідкіль майже рік-річно рекрутуються чемпіони Канади!)?... Що важить чемпіонат Америкен Сакер Ліг нюйоркського „Гакоаху" коло віце-чемпіонату Професійної Чаші) ЗДА балтиморських „Помпеїв", які в пунктових боях тієї ж АСЛ здобули тільки третє місце (за згаданим „Гакоахом" і нашим „Тризубом")?..

Очевидно, як „загребущі імперіялісти", ми маємо захалявні пляни здобути все: чемпіонат своєї ліги, обидві Чаші Америки й усі інші чаші й турніри. Але це свідчить тільки про наше „юньйориті" — недосвідченість у цих справах. Нам чомусь здається, що ми кращі, сильніші від інших..

Дещо з минулого

Коли минулої осени Филаделфійський „Тризуб" у першому фінальному бою за місцеву Чашу Люїса програв проти Юрик Трокерс 1:4, автор цих слів написав був до одного (близького до „Тризуба") часопису статтю, в якій радив филаделфійцям не ловити за хвіст водночас сорок сорок (бо... ні одної не зловлять). Надаремно Ваш слуга наводив приклад Англії, де вже понад 60 років ні одна дружина не всилі здобути „даблю" (чемпіонату і чаші Англії водночас) — мої слова, видно діло, пораховано за „ширення дефетизму"; статтю сховано під сукно! У висліді прийшли якраз поразки („дефетс") і поразницькі настрої (дефетизм): програно чашу Люїса, програно в третій рунді проти Помпеїв Чашу Аматорів Америки, програно Чемпіонат ліги (АСЛ). І цілком зрозуміло: змагун і дружина — не машини. Зібрати всі сили до найбільшої концентрації й найвищого зусилля можна щодеякий час — але ні в якому разі не кожної неділі. Великі тренери й менеджери тим і великі, що вони вміють допровадити своїх змагунів (дружини) в рішальний час до найвищої форми. Але нікому з них не приходить на думку вдержати своїх вихованців — законсервувати в такій формі напостійно. Бо це абсурд: чемпіонська форма — горобець, який сьогодні є, а завтра полетів... Німці напевно не більші футболісти за юґославів, проте впродовж чотирьох років уже двічі викинули південних слов'ян з турнірів за чемпіонат світу і здобули раз перше, а тепер четверте місце, тоді, як юґослави мусіли задоволитися словами: „На дальших, непунктованих місцях опинилися..." Бо німецький футбольний вождь Герберґер більший стратег від юґослава Трнаніча...

Концентруймось!

Далі, щонедільне максимальне зусилля наражає змагунів на контузії (у випадку „Тризуба" — Рач і інші). А все разом узяте підказує робити так, як люди в світі роблять: концентрувати увагу на речах найбільших — в даному випадку на Чаші Америки. Лігові баталії за пункти й місце в табелі дають прекрасну нагоду експериментувати (як треба) з новими змагунами, новими тактично - стратегічними ходами й — так би мовити — вчитися грати. Наші змагуни й дружини (не дуже „одержимі" тренінґовим запалом) забагато в футболі ставлять на чинник боротьби, а замало на чинник гри. Тому в нас таке все мучене, тому ми часто програємо боротьбою там, де можна б легко перемогти грою; тому до нашого пересічного змагуна в часі змагань просто... небезпечно говорити (щоб не почути від нього т. зв. „панського слова"). Бо тут усе — „героїзм десперадос", роз'юшеність недовареного вміння й переварених амбіцій...

Змагання за чемпіонат серйозні, але вони мають відбуватися коштом чистого вміння (й побільшувати те вміння) — але ніколи не коштом останніх фізичних і нервових зусиль. Бо що ми зможемо протиставити суперникові в грі за чашу — де справді грається до останнього фізичного й нервового зусилля (адже, хто програє — відпадає!..) — як ми викінчили себе вже в пунктових боях?.. Коли, після поразки „Тризуба" 1:3 проти Помпеїв у грі за Професійну Чашу Америки я читав, як то тризубівці пасивно стояли на грищі, мені було ясно: наша дружина програла ті змагання ще... поки вийшла на грище. Люди, просто, були фізично й нервово скінчені!..

До цього відступу стилістично підходить ще одна пересторога: боріться за найвищу ставку, тіштеся успіхами, поступом і авансами, до дальших рунд — але пам'ятайте, що перемоги не ваш монополь!.. Однієї днини може прийти поразка... Тоді треба облизатися, намотати собі на вус науку з поразки і спокійно вертатися на свої вихідні позиції (бо туди навіть чемпіон Америки мусить вертатися). Тим часом у нас під цим поглядом обходиться з таким скреготом клюбної машинерії, що заходить питання, ... чи, віч-на-віч з такими наслідками, оплачувалося ставати до такої кампанії. Погляньте, котра з наших дружин, що заавансувала високо в одній з двох Чаш Америки, не платить важкої спортової й організаційно - моральної дані за такі успіхи (привіт дітройтському „Черникові"!..). А все це тільки через фальшиві амбіції й фальшиві претенсії.

Нашим зусиллям

В закінчення цієї статті — ще одна справа. Не маючи відповідного запасу годящих змагунів, наші дружини завели собі моду підкріплювати свої склади грачами неукраїнського походження. Я побоююся, що з такими позиками ми далеко не зайдемо (швидко ствердимо, що... ми самі вже тільки позичені...). Чи не розумніше було б шукати скріплення в інших українських клюбах — на місцях чи з найближчої околиці?.. Адже, правильник обидвох крайових чаш дозволяє брати собі кого завгодно (напр., Голюка може в лігових боях грати в УСК-у, Ню Йорк, а за Чашу Америки — в Січі, Елисабет чи Чорноморській Січі, Нюарк). Для турніру за крайову чашу можуть два чи й більше клюбів фузіонуватися в одну дружину, під назвою одного з них чи якоюсь новою назвою „ад гок" (напр., „Метрополітен Юкс" чи „Юкрейнісн Америкенс" — Міннеаполіс). В випадку рівнорядних партнерів два чи три клюби-спільники можуть виступати навперемінну одного року під фірмою того, а потім під фірмою другого спільника. В випадку нерівних партнерів слабші клюби просто за почесть, змогу своїх асів виступати — набирати досвіду в великих боях, чи ще за яку там рекомпенсату (хоч б в ім'я пропаґанди українського імени) повинні „зичити своїх змагунів сильнішим клюбам. Очевидно, такі зичені змагуни мусять бути на час зголошені й затверджені. В такому зголошеному складі клюб мусить потім грати до кінця турніру. Так чи інакше, позички у власному середовищі дають далеко більшу користь, ніж „інтернаціональні". В даному випадку йнакше смакують успіхи — це таки справді наш успіх нашими силами! — а подруге, даємо змогу виростати-дозрівати в великих боях нашим змагунам, які напевно в нас і для нас залишаться (а не перелітним пташкам, яким однаково, на яке дерево сідати...).

З цими своїми скромними заввагами - порадами перед турнірами за найвищі футбольні ставки й почесті Америки кличу наші дружини:

— На старт!.. Готові!.. Стріл! (аби тільки не в авт!).

● **Нові три кардинали** — бостонський Ричард Кушінґ, филаделфійський Джан О'Гара і Апостольський Делеґат у Вашингтоні Амлето Чіконіяні — відлетять 10-го грудня із ЗДА з Бостону, Масс., до Риму на консисторію кардиналів, яка відбудеться 15-го грудня.

● **Представник армії** передав Смитсонському Інститутові у Вашингтоні знайдений в Карибському морі конус керованої ракети „Юпітер', яка досягнула висоти 270 миль і після того вернулась на Землю. Це перший людською рукою зроблений предмет, який побував у космічних просторах.

● **Американська амбасада** в Мадриді дістала тисячі депеш з цілого світу з висловами жалю з приводу смерти на серцеву атаку 44-річного славетного фільмового актора Тайрона Повера під час накручування в Еспанії фільму „Соломон і Шеба" — з Повером у головній ролі. Дипломатичний корпус взяв участь у жалобній Богослужбі. Тіло померлого перевезли до Голлівуду.

✝

Ділимося сумною вісткою,
яка наспіла до нас із Яворова, Зах. Україна,
що 24-го жовтня 1958 р. відійшла у Вічність,
по короткій і тяжкій недузі, довголітня учителька,
НАША НАЙДОРОЖЧА МАМА і БАБЦЯ,

Павлина
ДЕМКОВИЧ — ДОБРЯНСЬКА

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Тяжким горем прибиті:
Доньки — НАДІЯ, ІРИНА
Зяті — д-р Любомир БАБЯК
д-р Ярослав ОСТАПЮК
Внуки — ЛІДІЯ, ЗЕНЬО, МАРТА й ЮРКО

Будівельна Адміністрація забезпечує морґеджі на менші доми

Вашингтон. — 20-го листопада представник Федеральної Будівельної Адміністрації повідомив, що вона змінила свої дотеперішні засади, які обов'язували 25 років, і буде забезпечувати позички і на будову та купівлю таких домів, які мають тільки дві спальні кімнати і одну купальню. Давніше вимагалося трьох спальних кімнат, щоб можна було дістати забезпечення на морґедж. В окремій брошурці вияснюється, що до цих двох мешкальних кімнат доходить ще кухня, яка може бути, як це часто буває, і їдальнею та вітальнею. Але згідно з новим стандартом окремі кімнати мусять бути більші в порівнянні з давнішими, хоч висота кімнат може бути менша. Отже дім із двома спальнями мусить охоплювати принаймні 500 квадратних стіп (давніше тільки 450 стіп). Нові зарядження обов'язують від найближчої весни.

Демократи мають 700,000 долярів дефіциту з виборчої кампанії

Вашингтон. — Фінансовий директор Крайового Демократичного Комітету Кеннет М. Биркгед повідомив, що партія виграла вибори, але вона має 700,000 долярів дефіциту, який треба б в найближчому часі заплатити. В цьому дефіциті є 600,000 дол. недобору з виборчої кампанії з 1956-го року, коли демократи програли були президентські вибори. Биркгед заявив, що найкраще буде знайти між членами демократичної партії 700 багатших осіб, які погодилися б заплатити по 1,000 дол. на партійний виборчий фонд. Ті жертводавці дістали б „членські карти окремого Клюбу" і по два квитки вступу на Крайову демократичну конвенцію в 1960 році. Демократичний комітет вислав так звані „мемо-перемоги" до 300,000 членів, в яких гратулює з перемогою і просить про пожертву 10 долярів. За тих 10 дол. жертводавець дістане партійну виказку і діставатиме впродовж року партійний орган „Демократік Дайджест".

Англія рішуче відкидає „плян Рапацького"

Лондон. — Англійський уряд відкидає усякий пакт, який змінив би в некористь Англії і її союзників теперішній балянс військової безпеки — заявив англійський міністер закордон. справ Селвайн Ллойд в палаті громад на запит соціялістичного посла А. Фенера Броквея про відношення англійського уряду до т. зв. проєкту Рапацького. За тим проєктом, що взяв назву від комуно - польського міністра закордонних справ Адама Рапацького, в середній Европі створено б „відатомізовану" смугу, що охоплювала б обидві частини Німеччини, Чехословаччину і Польщу. Рапацький пропонував додатково, щоб узагалі ту смугу здемілітаризувати та невтралізувати. Ця ідея сподобалась різним пацифістам в Англії, які того не довір'яють німцям і дивляться неохоче на членство Західньої Німеччини в НАТО. Однак Рада НАТО та його військове командування стали одностайно на становищі, що у практиці здійснення пляну Рапацького було б величезним послабленням збройної сили НАТО, бо не тільки відпала б західньо - німецька армія, що втратила б вартість без модерної зброї, але ненарушеною залишилась би велетенська совєтська наземна армія, відтягнена щонайвище на кордони Польщі, коли тим часом американська армія мала б забратись геть, поза океан. Рішучий тон заяви Ллойда не залишив сумніву щодо неґативного становища Англії до тієї комуністичної штучки.

В ЗДА є більше неодружених чоловіків

Вашингтон. — Загально люди думають, що в цій країні є більше молодих жінок, в порівнянні з чоловіками в тому віці, в якому найбільше одружуються, але Статистичне Бюро говорить про протилежне. В ЗДА є 14,300,000 чоловіків у віці 14-ох і більше років, які ще ні разу не були одружені, а жінок цієї самої категорії є тільки 11,800,000. Ця різниця є ще більша, коли порівнювати групи у віці 18-24 років, в яких чоловіків є 4,200,000, а жінок — 3,100,000. Статистичне Бюро стверджує, що жінки стараються одружуватися в молодшому віці в порівнянні з чоловіками, а при тому виходять заміж за старших від себе чоловіків. Це бюро стверджує також, що в цій країні є більше вдів (8,000,000) як вдівців (2,300,000), що свідчить про те, що жінки довше живуть.

● **Англійський міністер внутрішніх справ Батлер** заявив у парляменті, що чужинецькі письменники й артисти зможуть свободно поселюватись в Англії, якщо тільки вони докажуть, що не є „шкідливими для безпеки" країни і не забирають праці англійцям.

● РОЗШУКИ ●

Пошукується
п. МИХАЙЛА СОРОКУ,
сина Матвія Сороки із с. Синькова, пов. Добромиль. Хто знав би дещо про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Дмитро БОРСУК
3233 W. Division Street
Chicago 51, Ill.
Заграничні часописи прошу передрукувати.

Пошукую вуйка,
МИХАЙЛА СЕНЬКА,
з села Волосате, пов. Лісько, який виїхав до Америки перед першою світовою війною. Пошукує сестри Анни донька. Хто знав би, або він сам, прошу писати на адресу:
Anna MOSCHIC
331 Simcoe Street
Woodstock, Ontario, Canada

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 4166. Чака беззахисним.

WITH THE THRONG NOW ATTENTIVE, TARZAN LEAPED ONTO THE DAIS TOWARD THE STARTLED LEADER!

AND RIPPED OFF HIS MASK-- CHAKA WAS NONE OTHER THAN SAM; THE STATION MASTER!

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Коли натовп став уважним, Тарзан вискочив на естраду до здивованого провідника!

І зірвав із нього маску..Чакою був ніхто інший як Сем, начальник стації!